געוואלדיגע רעיונות

פרשת צו תשפ"ג, עלון מס' 478

צו קויפן איינער פון דער מחבר'ס ספרים, און באשטעלן אז עס זאל אנקומען ביי דיין טיר, ביטע שיק אן אימייל צו:

yalt3285@gmail.com

אדער קענט איר קוקן ביי:

https://amzn.to/3eyh5xP

(וואו איר קענט אויך זעהן די באריכטן)

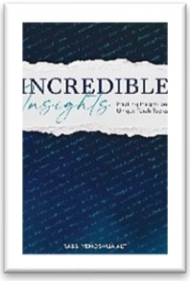

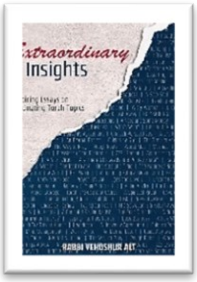

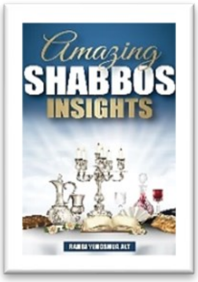

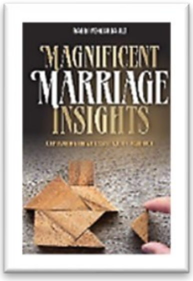

מיר פאַרשפּרייטן הערליכע דברי תורה איבער דעם גלאָב

קאַנאַדע ● טשילע ● טשיינאַ ● טשעכיי ● ענגלאַנד ● פֿראַנקרייַך ● דייַטשלאַנד ● גיבראַלטאַר ● האָלאַנד ● ● בראַזיל ● ארגענטינע ● עסטרייך ● אויסטראַליע ● בעלגיע
אונגארן ● אינדיאַ ● ארץ ישראל ● איטאליע ● מעקסיקא ● פּאַנאַמאַ ● פוילן ● רוסלאַנד ● דרום אפריקע ● שווייץ ● אוקריינא ● פאראייניגטע אַראַבער עמיראַטעס ●
ארצות הברית ● ווענעזועלאַ

צו פאַרבינדן די טויזנטער לייענער און באַקומען די גליונות בחינם, אָדער צו שיקן הערות אָדער תשובות, ביטע פאַרבינדט
אייך מיט הרב יהושע אַלט YALT3285@GMAIL.COM
דער גליון ווערט געליינט אין זעקס קאנטינענטן און אין איבער פערציג לענדער ארום דער וועלט.
לעילוי נשמת הרב שלום דובער בן הרב יצחק ז"ל והרב צבי בן הרב שמואל זאנוויל ז"ל

This newsletter can also be viewed at https://bit.ly/3z9qF5E.

דעם נוזלעטער קען מען אויך זען אויף אידיש ביי https://bit.ly/38RvdTI

Pour voir ou télécharger la version Française: https://parshasheets.com/?s=Fascinating+Insights.

אפשר לקרוא את עלון זה בעברית באתרט: הורדות-עלונים/רעיונות-מדהימים-הורדות-עלונים /https://www.dirshu.co.il/category.

<u>דער מחבר ערלויבט און שטיצט סיי ווער עס וויל פארשפרייטן דעם גליון צו דעם ציבור.</u>

דייפערז און מיסט

ווי אזוי זאָלן מיר אנקוקן מעניאַל ארבעט אַזוי ווי טוישן אַ קליין קינד'ס וויקעלע (דייפער), ארויסנעמען די מיסט, אָדער רייניגן די הויז? מיר קענען באַטראַכטן די טאַסקס אזוי ווי נישט וויכטיג. אָבער, דער אמת איז אַז זיי קענען זיין פונקט אזוי וויכטיג, ווען מיר טאָן דאָס "לשם שמים".

ווען הרב יהודה סאמעט און זיין רעביצן האבן געהאט עטליכע קליינע קינדער, האבן זיי אויפגעהאנגען א שילד איבער זייער קינד'ס טוישטיש, וואס דערויף איז געשטאנען: "איך טויש דאס וויקעלע כדי צו העלפן דאס קינד וואקסן צו זיין א תלמיד חכם (אויב ער איז געווען א אינגל), א ירא שמים, אן עבד ה', אן איש חיל (אויב עס איז געווען א מיידל) און איך טו עס מיט אויפריכטיגקייט און פרייד." כאָטש זיי האָבן עס נישט שטענדיג געלייענט הויך אויפ'ן קול, האט עס געשפילט אַ ריזיגע ראל אויף די ווע גאַ וואס זיי האבן איבערגעטוהן די קליינע קינדער.

אַן אָרימער גאַסט, וועלכער האָט געענדיגט עסן ביים הויז פון דער חוזה מלובלין זי"ע, האָט באַמערקט אַז ער רייניגט דעם טיש. פארוואונדערט האט דער מאן געפרעגט: איך קען פארשטיין אז דו באדינסט די געסט צוליב דער גרויסער מצוה פון הכנסת אורחים, אבער פארוואס רייניגסטו דעם טיש? דיינע באדינערס דארפן דאס טוהן." האט אים דער חוזה געענטפערט, אז אויף יום כיפור נאך די הייליגע עבודה אין די קודש הקדשים דער כהן גדול האט אויך אוועקגענומען די פייער פאן און די לעפל. אזוי אויך איז די מצוה פון רייניגן די טיש נישט ווייניגער וויכטיג.

דער געדאנק איז רעפּריזענטיד דורך די תרומת הדשן וואָס איז געווען אוועקצונעמען די אש פון די מזבח - שמוציגע אַרבעט. די ראשי תיבות פון **ד**בר **ש**אינו **נ**חשב איז "דשן." מיר זעהן ווי חשוב עס איז זינט עס איז געווען געשטעלט נעבן די מזבח (ויקרא ו:ג). די קומענדיגע מאל וואס מיר מוזן טוהן שמוציגע ארבעט, זאלן מיר געדענקען אז עס רייניגט אונז און מאכט אונז מער הייליג.

א קעניגליכע שריים

אין 1924, ביים לייגן דעם ווינקלשטיין פון ישיבות חכמי לובלין,[1] האט הרב מאיר שפירא זצ"ל געזאגט, "אונזערע גרויסע רבנים פון חכמי לובלין — דער מהרש"ל, ר' שלום שכנא, מהרש"א, מהר"ם לובלין ... די גדולי הדור האבן פריער פארשפרייט תורה דא אין לובלין. אייך הייליגע צדיקים, עס איז אייערע אורות און כחות וואס האט מיר געגעבן די אינספיראציע צו גרינדן א ישיבה וואס וועט ממשיך זיין די אור התורה וואס איר האבן איבערגעלאזט אין לובלין. איך לאַדן אייך חשוב'ע צדיקים צו קומען און זיין אַ טייל פון אונזערע הנחת אבן הפינה. איך בין זיכער אַז אין אייער זכות און אין די זכות פון אייער תורה וועלן מיר מצליח זיין." דערנאָך האָט ער געזאָגט "קדושה ראשונה קידשה לשעתה וקידשה לעתיד לבוא" (מגילה י.): די קדושה פון די גדולי אחרונים ווענענס תורה מיר לערנען ביז'ן היינטיגן טאָג, די קדושה בלייַבט.

רש"י (בראשית כח:י) זאגט אז "יציאת צדיק מן המקום עושה רושם", דער יציאה פון א צדיק פון א פלאץ לאזט א רושם. הרב מנחם-מענדל פון קאַסאָוו האָט באַמערקט אַז אויך נאָך דעם ווי דער צדיק איז אַוועק, בלייַבט אַ רושם פֿון קדושה, וואָס איז צו דערקענען אַז אין יענעם אָרט איז דאָרטן געווען אַ צדיק.

ר' צבי הירש חייס באקאנט אלס מהר"ץ חיות (תרמ"ה-תרס"ה) האט אמאל געהאט פאר א גאסט דעם גרויסן צדיק ר' זעליג שרנצקער. נאך דעם פרייטאג צונאכטס דאווענען איז ר' זעליג געגאנגען צום הויז פון דער מהר"ץ חיות ווען ער האט זיך מיטאמאל געווּהט אין א געוויסן ווינקל. דערנאָך האָט ער קאָמענטירט, "עס שמעקט ווי גן עדן דאָ." דער מהר"ץ חיות האָט זיך געמוזט אָנרופן די זקנים פון דער שטאָט צו דערוויסן וואָס עס איז פאָרגעקומען אין דעם ווינקל. מען האָט אים געזאָגט אַז עס איז געווען אין דעם ווינקל וואו ר' אברהם גומבינער האָט אָנגעשריבן זיין באַרימטע פירוש מיט'ן נאָמען "מגן אברהם" (אויף דער אורח חיים אָפּטיילונג פון שולחן ערוך).

דער פאַרקערט איז אויך אמת. ר' ברוך מעזביצער איז אמאל געווען אין א הויז און האט געוואלט זאגן עטליכע דברי תורה אבער ער האט נישט געקענט. ער האט דאן געזאגט אז ס'איז דא אמאל געווען א רשע וואס האט דארט געוואוינט. אזוי האט ער מסביר געווען "דרוש נוי ואולמי" (שבת זמירות, דרור יקרא): זוכן (דרוש) ווער איז געווען אין דעם וואוינונג (נוי) און דאן וועסטו וויסן פארוואס דו ביסט אן אלם, שטום (ואולמי), דאס מיינט אז דו קענסט נישט זאגן דברי תורה.

ר' אלט זכה ללמוד תחת הרה"ג מרדכי פרידלענדער זצ"ל והוסמך לרבנות על ידי הרה"ג זלמן נחמיה גולדברג זצ"ל. ר' אלט הוציא ארבעה ספרים במגוון נושאים בעניני יהדות ומחשבת ישראל. כתביו מופיעים באנגלית, אידיש, עברית, גרמנית וצרפתית.

---

[1] די חשובע ישיבת חכמי לובלין איז געווען דער מחשבת פון ר' מאיר שפירא. די ישיבה איז געווען א פינף שטאקיגע מאדערנע געביידע מיט צענטראלע הייצונג. אין די ערשטע צוויי שיכטן (דער קעלער און דער ערד-שטאָק) איז געווען אַ קעסל-צימער, וועש, קלאָזעט און אַ מקוה, אַ בעקערייַ, קיך און אַ עסצימער. אויף ן צווייט'ן שטאק , זענען געווען אמטן, לייענ־ צימערן, א צימער מי אן אימפרעסאנטן מאדעלן פון בית־המקדש, געמאכט פון חנוך וויינטראוב. ווען די תּלמידים האָבן געלערנט קודשים, האָבן זיי גענוצט דעם מאָדעל ווי אַ וויסואַל. אויף דער דריטער שטאק, האט זיך געפונען א ביבליאטעק , א קאנפערענץ־צימער, א דירה פאר'ן ראש־ישיבה, גאסט־צימערן און א גרויסער זאַל, וועלכער האט אויך געדינט אלס שול. דער פערטער און פינפטער שטאק, האט זיך אנטהאלטן גרויסע און באקוועמע שלאף־צימערן פאר די תלמידים . ענדליך איז פארן געביידע געווען א גרויסער גארטן מיט שטעגן, בענק אוןביימער וועלכע האבן אויך געדינט די תלמידים. חכמי לובלין, וואָס איז געווען אַ חסידישע ישיבה, האָט געעפֿנט אירע טירן אין 1930 מיט בערך 200 בחורים. ארייגערעכנט אין די קעריקיאַלער פון דער ישיבה איז געווען דף יומי, דער חידוש'דיגער איניציאטיוו פון ר' מאיר שפירא. ר' מאיר שפירא'ס פלאן איז געווען נישט בלויז צו האבן איין ישיבה חכמי לובלין, נאר צו האבן איין אין יעדע גרויסע שטאט. למשל, איינער אין לבאָוו, איינער אין וואַרשע, איינער אין לאָדזש און אַזוי ווייַטער. צום באַדויערן, האָט ער געהאַט אַ פּלאַן צו עפֿענען אַ סופער-ישיבה פֿון חכמי לובלין אין ירושלים, וואו עס וועלן קומען די גרעסטע תּלמידים פֿון פוילן. דאס מערסטע פון דעם האט זיך קיינמאל נישט פארווירקלעכט, טיילווייז צוליב זיין פרי פטירה אין עלטער פון 46 יאר אין 1933. ישיבות חכמי לובלין איז געעפנט געווארן בלויז ניין יאר — 1930—1939. ר' מאיר שפירא איז דארט געווען ראש ישיבה בלויז דריי יאר, ביז ער איז נפטר געווארן אין תרצ"ג. [אינטערעסאנט אז ר' מאיר שפירא'ס ברודער איז געווען א רב אין ברוקלין ניו יארק אין די 50'ער יארן.] רוב שטאב און תלמידים פון חכמי לובלין זענען אומגעקומען אין חורבן. טייל זיינען אנטלויפן קיין ווילנע, אין אנהויבן פון דער מלחמה און זיי האבן זיך פארפונען אין שאנכאי. און אַזוי איז געווען אַ צווייַג פֿון חכמי לובלין אין שאנכאי בעת'ן חורבן, וואָס איז באַשטאַנען פֿון אַרום 35 תּלמידים.